

I g a r a

IGARA izeneko ikas-irakas material honek HABEk sortutako Helduen Euskalduntzearen Oinarritzko Kurrikuluan du izaera eta, 97/98 ikasturtean, programan definitzen den 3. maila saiatzeko euskaltegietako irakasleekin batera egindako lan-egitasmo baten ondorio da.

Asmo sendo batek gidatu zuen hasiera-hasieratik eginkizun hau: testualitatea lantzeak. Baina horren aldeko apostua oso agerikoa izan bada ere, ez da lan erraza izan.

Bestalde, azpimarratu nahi dugu ez dela esperientazio formalik egin eta horregatik, bakar-bakarrik egileek beraiek eta beren euskaltegietan saiatu dituztela proposatutako jarduerak.

Baliabide gutxirekin eta epe laburrean egindako lana duzu eskuartean duzun hau. Mugak muga, gure egitasmo honetan parte hartu ez duten beste irakasle guztiei ere balio izango zaiela uste duelako eman du argitara HABEk, aldi berean egile izan diren irakasleei hartu duten lana eta egin duten ahalegin berezia aitortzeko.

Antzeko ikastunitateak sortzen lagunduko dutela uste dugu. Hala balitz, gure helburu nagusia asean litzateke.

Jokin Azkue Arrastoa
HABEko Zuzendari Nagusia

EGILEAK:

HABE

Proiektuaren arduraduna:	Juxto Ega a (HABEko Hizkuntzaren Didaktika arduraduna)
Kudeaketa:	Joanba Bergara (HABEko Prestakuntza arduraduna)
Koordinatzaile didaktikoak:	Esther Isasa (HABEko teknikaria) Eskarne Lopetegi (HABEko teknikaria)
Partehartzaileak:	Itziar Arrieta (HABEko teknikaria) Lourdes Elozegi (HABEko teknikaria)
Diseinua eta maketazioa:	Olaia Ubeda Sabin Arzelus (HABEko teknikaria) Gemma Sarasua (HABEko idazkaria)

Gure esker ona ondoren aipatzen direnei hainbat material eta ideia hartzeko baimena eman digutelako.

Udalaitz, D. 1997 35 orduko lanastea utopia da oraindik ere. In Argia, 1997ko azaroaren 23koa, 18. or.

Gorostiaga, H. 1997 Iparraldeko enpresaburuak 35 oreko lanastearen aurka daude. In Euskaldunon Egunkaria, 1997ko azaroaren 28koa, 15. or.

Urkaregi, A. 1997 Aparteko lanorduak. In Euskaldunon Egunkaria, 1997ko maiatzaren 2koa, 3. or.

Juaristi, P. 1996 Emakume nekazarien inguruan. In Euskaldunon Egunkaria, 1996ko martxoaren 14koa, 14. or.

EROSKI. 1997 EROSKI ez ditu bere saltegiak irekiko jaiegunetan. In DV, 1997ko azaroaren 28koa

Barre a, M. 1997 Neskameak, umezainak... edozein lan egiteko neskak. In Arrasate Press, 1997ko urtarrilaren 24koa, 8. or.

Ega a, A. 1990 Siesta. In Aitaren batean, 23-25, Donostia. Elkar

Lagun artean saioa. Gaia: Emakumea eta lana. ETB

Salako leihoan saioa. Xabier Mendigurenen iritzia 35 orduko lanasteari buruz. Euskadi Irratia

1. Sarrera

1 . Irakaslearentzako oharrak	4.or.
2 . Ikastunitatearen ibilbidea	4-5.orr.
3 . Ikastunitatearen eduki eta helburuak	6-7.orr.

2. Sekuentziak

A Sekuentzia

1 . jarduera: EGA lortu nahian	8.or.
2 . jarduera: Langabezia	9.or.
3 . jarduera: 35 orduko lan astea	10.or.

B Sekuentzia

4 . jarduera: Emakume nekazarien inguruan	11-12.orr.
5 . jarduera: Aparteko lanorduak	13-14.orr.

C Sekuentzia

6 . jarduera: Neskameak, umezainak... edozein lan egiteko neskak	15-16.orr.
7 . jarduera: Tabakoa erretzea debekatu	17.or.
8 . jarduera: Eroskik ez ditu bere saltegiak irekiko jaiegunetan	18-19.orr.

D Sekuentzia

9 . jarduera: Loak hartu	20-21.orr.
10 . jarduera: Siesta	22-23.orr.
11 . jarduera: Emakumeak eta enplegua	24.or.
12 . jarduera: Beste era batera	25.or.

E Sekuentzia

13 . jarduera: Hasierako lana	26.or.

F Sekuentzia

14 . jarduera: Gero eta lanordu gutxiago	27-28.orr.

G Sekuentzia

15 . jarduera: Eta azkenean...	29.or.

3. Eranskinak

1 . Testuak	30-34.orr.
2 . Rol-jokoa	35-37.orr.
3 . Transkripzioak	38-42.orr.

1

Sarrera

1

Irakaslearentzako oharrak

Herriko aldizkarirako artikulu bat idaztea da ikastunitate honen eginkizuna, iritzia eta iritzi horren inguruko arrazoiak emanez.

Lehenengo sekuentzian hiru jarduera bildu ditugu eta horiek egitea bi arrazoi nagusirengatik proposatzen dugu. Batetik, guztiz beharrezkoa delako ikasleek ikastunitatean landuko denaz aurrez dakitena mahaigaineratzea eta kontuan izatea; eta, bestetik, gaiaren zein edukiaren aurkezpena egitea ere komeni denez, horretarako aukera ematen duelako.

Bestalde, 2. eta 3. jarduerak baliagarri gertatuko dira ikastunitatean hizpide izango dugun gaiaren (35 orduko lan astea) inguruko ezagutzak mahaigaineratzeko eta informazioa jasotzeko.

2

Ikastunitatearen ibilbidea

G Sekuentzia

15. ETA AZKENEAN...

- Iritzi-artikulua idatzi. (29.or.irak.lib.) (28.or.ik.lib.)

B Sekuentzia

4. EMAKUME NEKAZARIEN INGURUAN

- Argudiozko testu baten atalak bereizi eta bere ezaugarriak erreparatu. (11.or.irak.lib.) (11.or.ik.lib.)

5. APARTEKO LANORDUAK

- Idatzizko eredua aztertu, dituen ezaugarriak erreparatu. (13.or.irak.lib.) (13.or.ik.lib.)

entzumena

irakurmena

mintzamina

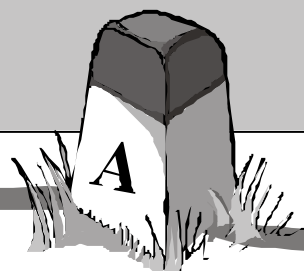
idazmena

irratia

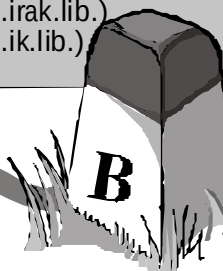

bideoa

4

IRAKASLEAREN LIBURUA
• 3. MAILA

E**E Sekuentzia****13. HASIERAKO LANA**

- Irizpide-zerrendaren laguntzaz, idazlana aztertu (26.or.irak.lib.) (26.or.ik.lib.)

D**D Sekuentzia****9. LOAK HARTU**

- Iritzia eta ondorioa emanik, arrazoiak egoki antolatu. (20.or.irak.lib.) (19.or.ik.lib.)

10. SIESTA

- Iritzi-artikuluaren argudio-motak bereizi eta ezaugarriak erreparatu.
- Idazleak erabilitako modalizatzailerak atzeman (22.or.irak.lib.) (21.or.ik.lib.)

11. EMAKUMEA ETA ENPLEGUA

- Iritziaren aldeko arrazoiak idatziz adierazi. (24.or.irak.lib.) (22.or.ik.lib.)

12. BESTE ERA BATERA

- Emandako arrazoiak beste era batera adierazi. (25.or.irak.lib.) (24.or.ik.lib.)

F Sekuentzia**14. GERO ETA LANORDU GUTXIAGO**

- Azken eginkizunerako informazioa jaso.
- Arrazoiak eman eta besteena kolokan jartzen ahalegindu. (27.or.irak.lib.) (27.or.ik.lib.)

C Sekuentzia**6. NESKAMEAK, UMEZAINAK... EDOZEIN LAN EGITEKO NESKAK**

- Arrazoiak eta ondorioa emanik, iritzia adierazi. (15.or.irak.lib.) (15.or.ik.lib.)

7. TABAKOA ERRETZEA DEBEKATU

- Gai eztabaidagarri baten aldeko arrazoiak idatziz eman. (17.or.irak.lib.) (16.or.ik.lib.)

8. EROSKIK EZ DITU BERE SALTEGIAK IREKIKO JAIEGUNETAN

- Gai eztabaidagarri bati buruzko iritzia aldeko arrazoiak emanez, iritzia eta ondorioa adierazi. (18.or.irak.lib.) (17.or.ik.lib.)

C**5**

Ikastunitatearen edukiak eta helburuak

Eduki pragmatikoak

Testu-era:

Iritzi-artikulua

Egitura:

Hasierako tesia

Garapena (argudioaren gorputza)

Ondorioa edo tesi berria

Argudio-motak: Aldeko argudioak,
Kontrako argudioak

Kontestua:

Xedea: Gaiari buruzko ikuspuntua ematea;
besteren iritzia defendatu edo arbuiatzea;
egindako aukera bat justifikatzea;...

Idatzizko komunikazioan, igorle-hartzaile
harremana hierarkikoa eta formala izango
da.

Gaia: 35 orduko lan astea

Komunikazio-kanala: komunikabideak
(aldizkariak: herri-aldizkariak,
astekariak ...; irratia, telebista)

Eduki psikolinguistikoak

● TREBETASUN HARTZAILEAK

- ☐ Testua irakurri aurretik egindako predikzioak egiaztatu edo ezeztatu
- ☐ Testua gainirakurri ideia nagusiak jasotzeko
- ☐ Gaiaren inguruko argumentazioa aurkitu (helburu jakin baterako informazio garrantziz-
koa aurkitu)
- ☐ Testuaren edukia norberaren aurretiko ezagutzarekin lotu
- ☐ Testuaren makroegiturari antzeman
- ☐ Testuan gertatzen den garapenari erreparatu
- ☐ Testuaren informazio xehea jaso
- ☐ Irakurritako testuaren funtzioa aurkitu (informatu, argudiatu, agindu, leziatu...)
- ☐ Lerroartean irakurri espreski azaldu ez diren ideiez jabetzeko
- ☐ Arrazoiak nola garatzen dituzten atzeman

● TREBETASUN SORTZAILEAK

- ☐ Ideiak bildu, zerrendatu eta ordenatu
- ☐ Ideiak esaldi laburretan adierazi, parrafoak osatuz
- ☐ Idatzitako argumentazioa emandako iritziarekin alderatu eta aztertu
- ☐ Parrafoak osatu

*Oharra: Azpitrebetasun eta estrategiak ikastunitate honetan espreski lantzen ez badira ere, proposaturiko jarduerak egitean ikasleak martxan jar ditzakeen estrategia batzuk zerrendatu dira. Izan ere, testuen entzumen eta irakurmenerako eta baita sortze-lanerako ere ikaslea prozesu bati lotuko zaio. Prozesu horretan egin ditzakeen urrats batzuk (ez denak, jakina, eta ez dira beti hauek izango) adierazi nahi izan ditugu.

Eduki formalak

● ALDERDI MORFOSINTAKTIKOA

- ✓ Esan, uste, iritzi, argudiatu, erantzun, errefusatu, eragin, arazi ... motako aditzak
- ✓ Kausazkoak: -(e)lako, -(e)nez, ...
- ✓ Kontzesiboak: ...arren, ba-... ere, nahiz ...
- ✓ Kontsekutiboak: halako ... non, hain ... ezen
- ✓ Aurkaritzako juntagailuak: baina, baizik, ...

● ALDERDI TESTUALA

✓ Antolatzaileak

- Arrazoiak gehitzeko: gainera, baita ere, are gehiago, ez hori bakarrik, bate-tik... bestetik...
- Arrazoiak kontrajartzeko: baina, hala ere, edozein modutan, dena den, hala eta guztiz ere...
- Konklusiorako: beraz, honela, ondorio gisa, laburbilduz, horregatik, hau guztia dela-eta, arrazoi hauengatik ...

✓ Modalizatzaileak

- Ziurtasuna adieraztekoak: jakina, noski, benetan... ez dago zalantzarik, argi dago, jakina denez, ziur egon...
- Probabilitatea adieraztekoak: beharbada, agian, itxuraz, agi danez, uste izan, omen, ote, zitekeen ...
- Beharizana adieraztekoak: ezinbestean, derrigorrez, beharrezkoa, halabeharrez, t(z)ea, premia dut...
- Balorazioa adieraztekoak: zorionez, zoritxarrez, nahi izan, espero izan, itxaro izan, iruditu, sinistu...

2

Sekuentziak

s e k u e **A** n t z i a

1 **jarduera** EGA lortu nahian

🕒 60'

Helburua:

- Ikastunitatearen helburua gai ezagun bati buruzko iritzi-artikulua egiteko gai izatea denez eta hori landuko dela kontuan izanda, testu-era horretaz ikasleek dituzten aurrezagutzak ikustea eta aztertzea.

Irakasleak ikastunitatearen nondik norakoa ikusitakoaren arabera erabakiko du; eta ikastunitatean proposaturikotik zer landu, zein mailatan, zein egokitzapen, aldaketa eta moldaketa egin erabakitzea izango da helburua.

Oharra: Jarduera hau egitea ezinbestekoa da, ikastunitatearen bukaeran autoebaluazioa planteatuko bada.

Prozedura:

- Jardueraren helburua edo zergatia azaldu.
- Ikasleei eskatuko zaie beraiek aukeratutako edo irakasleak proposaturiko gai ezagun baten inguruko iritzia idatziz eman dezatela. (Ezinbestekoa da gaia ezaguna izatea.)
- Jarduera etxerako lan gisa edota ikasgelan bertan egin daiteke. Beste aukera bat ere bada: aldezturik horrelako idazlanik izanez gero, horietaz baliatzea ebaluaziorako.
- Idazlanak jaso ondoren, iritziari eta iritzi hori arrazoitze moduari erreparatuko die irakasleak (nola egituratu duten eta aldeko arrazoiak nola adierazi dituzten, batez ere).
- Idazlanak aztertu eta ebaluazioa egin ondoren, irakasleak ikastunitatean landuko dutenaren berri zehatz-mehatza emango die ikasleei.

*Oharra: idazlan horiek gordetzea ezinbestekoa da, ikastunitatearen bukaeran ikasleari bere lanaren autoebaluazioa planteatu ahal izateko.

8

IRAKASLEAREN LIBURUA
• 3. MAILA

2 **jarduera** Langabezia

30'

Helburua:

- Gaiaren inguruko aurrezagutzak suspertzea eta zenbait testuri buruzko aurreikuspenak egitea.

Prozedura:

- Jardueraren helburua azaldu: ikasleek ekar ditzatela gogora gaiaren inguruko ezagutzak, azken eginkizunean horietaz baliatzeko aukera izateko.
- Irakasleak "langabezia" ("lana" edo besteren bat) hitza idatziko du arbelean eta ikasleari hitz horrek zer dakarkion gogora galdetuko.
- Ikasleek ideia-jasari ekingo diote, bururatzen zaiena arbelean idatziz eta ideien arteko loturak eginez. Gehienez ere 10 minutuko saioa.
- Ondoren, talde txikitan, zenbait artikulutatik hartutako idazpuru edota tituluak irakurri eta artikulatu horiek zer jorratuko duten irudikatzen saiatuko dira. Bigarren saio hau 15-20 minutukoa gehienez ere.

3 **jarduera** 35 orduko lan astea 🕒 40-45'

Helburua:

- Gaiari buruzko iritzia osatu ahal izateko egunkarietatik informazioa jasotzea.

Prozedura:

- Jardueraren helburua azaldu: ikastunitatearen azken eginkizuna ongi burutzeko, gaiaren inguruko informazioa jasotzea, artikulua baten ideia nagusiak bilduz.
- Ikasleak bi taldetan jarri (A eta B taldeak) eta artikulua bana eman irakur dezaten (ikus 3.1. Eranskina).
- Komeni da bigarren artikulua suertatzen zaion taldeari, hala erabakiz gero, irakurtzen hasi aurretik zenbait xehetasun ematea. Izan ere, artikulua Iparraldeko kazetari batek idatzia da; Iparraldeko egoeraz ari da eta erabiltzen duen hizkerak iparraldeko euskararen ezaugarri batzuk ditu, lexiko arloan batez ere.
- Artikulua bakarka irakurri ondoren, taldean, ideia nagusiak jaso eta zerrendatuko dituzte.
- Azkenik, bi testuetatik jasotako ideiak elkar trukatu dituzte gaiaren inguruan ahalik eta informazio gehien izate aldera. Elkar trukatzeko horretatik sortuko den ideia-zerrenda gordetzea komeni da ikastunitatearen azken eginkizuna burutu ahal izateko.

¹Udalaitz, D. 1997 35 orduko lan astea utopia da oraindik ere. In Argia, 1997ko azaroaren 23koa

²Gorostiaga, H. 1997 Iparraldeko enpresaburuak 35 oreneko lan astearen aurka daude. In Euskaldunon Egunkaria, 1997ko azaroaren 28koa

35 orduko lan astea utopia da oraindik ere ¹
Iparraldeko enpresaburuak 35 oreneko lan
astearen aurka daude ²

s e k u e B n t z i a

4 **jarduera** Emakume nekazarien inguruan

🕒 30-40'

Helburua:

- Argudiozko testu baten atalak (tesia, argudioaren garapena eta ondorioa) bereizi eta bere ezaugarriei erreparatzea.

Prozedura:

- Jardueraren helburua azaldu.
- Irakasleak argudiozko testuen egitura, ohikoena edo erabiliena, zein den azalduko die ikasleei. Oinarrizko azalpen hori egin ondoren, iritzi-artikulu eredu baten azalpena egingo du.
- Testua irakurri, argudiozko testuaren atalei (iritzi, arrazoi eta ondorioei) antzemateko xedez.
- Ondoren, irakasleak eredu horren azterketa bideratuko du ikasle guztiekin batera. Ereduaren inguruko ahalik eta informazio gehien lortzen saiatuko dira ikasleak, irakasleak egindako galderen eta azalpenen bidez. Horretarako, galdera hauetaz baliatuko dira:

- ✓ Zer dio Patxi Juaristik emakume nekazarien bizimoduaz? esaldi batean laburbilduko al zenuke?
- ✓ Zertarako idatzi du artikulua? zer adierazi nahi digu?
- ✓ Jakina da bere iritzia eman digula idazleak, baina iritzi horren aldeko arrazoirik eman al du? zenbat? nolakoak (datuak, adibideak, adituek emandako arrazoiren bat ...)?
- ✓ Eta zein ondoriotara iritsi da? esaldi batean esaterik izango zenuke?
- ✓ Iritzi-artikulua parrafotan, sei parrafotan hain zuzen ere, banatu du idazleak. Parrafoei erreparatuz, iritzi-artikulu horren eskema zein den esango al zenuke? (**1. parrafoan: iritzia; 2.-5. parrafoetan: arrazoiak; 6. parrafoan: ondorioa**)
- ✓ Arrazoiak lau parrafotan eman ditu idazleak. Elkarren arteko loturarik ba al dute? nola lotu du lotura hori (koherentzia eta batasun hori)? zein baliabidez (zenbakiak, antolatzaileak, loturak, kohesio-formak)?
- ✓ ...

- Azkenik, ikasleei zuzenketa-orria emango zaie galdera horien guztien erantzunak testuan bertan daudela ohartaraziz.

³ Juaristi, P. 1996 Emakume nekazarien inguruan. In Euskaldunon Egunkaria, 1996ko martxoaren 14koa

Osteguna,
1996-ko
martxoak
14

x

Patxi Juaristi

Soziologoa eta EHUko irakaslea

Emakume nekazarien inguruan

■ Baserriko bizigiroa mundu bukoliko eta miresgarri bezala azaldu izan digute behin eta berriz. Askok, batez ere hirietan bizi direnek, zoriontasun eta gardentasunarekin lotu izan dute. Eta, egia esan, baserria hiriak ukatzen dizkigun gauza asko eta askoren babesgune eta iturri bihurtu dela aitortu behar dugu. Hala ere, ez dago ukatzerik errealtatea ez dela askok uste duen bezain baikorra. Larregi dira nekazaritzak dituen arazo eta desorekak, hala nola, nekazal politika egoki eta orekaturik eza, benetan nekazaritzatik bizi direnentzako laguntzen urritasuna, hustiaketen behar bezalako eraberritze falta, nekazarien munduan azpiegitura eta zerbitzuen eskasia... Alde horretatik, ez da gehiegi esatea, nekazarien munduak eta, zehazki, bizimoduak zailtasun eta garraztasun ugari dituela. Bestalde, nekazaritzaren gordintasuna pairatzen dutenak batez ere emakumeak direla iruditzen zait. Ugari dira ondorio honetara nararmaten arrazoiak:

① Lehenengo eta behin, emakume nekazariaren lan gogorra aipatu behar dut. Bakardadea, gehiegizko lan-orduak (etxeko zein soro eta abereekiko lanak egin behar izaten ditu gehienetan), askotan eta askotan inolako oporrik gabe gainera; emakume nekazariak bizi duten errealtatearen zenbait adierazle besterik ez dira. Eta ezin dugu ahortzi, egoera hori txartu egiten dela gizonak kanpoan lan egiten duenean. Orduan, emakumearen

ardurapean gelditzen da baserriko ia lan guztia eta, gainera, bakarrik igaro behar izaten du ia egun guztia.

② Gainera, emakume nekazarien lana ezkutuan gelditzen da, hau da, lan hori ez da ezagutzen eta, ondorioz, sektore honetan lan egiten duten emakumeek ez dute bere buruaren estimazio handirik. Zentzu honetan, iraganean zein gaur egun, emakumeek baserriaren aurrerabidean eta sostenguan garrantzi ukaezina badute ere, ez dute inoiz behar bezalako aitormen eta babes ofizial eta juridikorik izan. Horren adierazle da, esaterako, esplotazioaren titularitatea gehienetan gizonezkoen eskuetan dagoela (Estatu Espainiarrean esplotazioen %10ak du emakume

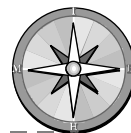
bat buru) eta, horren ondorioz, ezkontza hausten denean edo senar-emazteak bereizten direnean, edo alarguntasunean emakumeak inolako babesik gabe gelditzen direla.

③ Era berean, hustiaketa-buruak (ia gehienetan gizona) laguntzaren bat jaso duenean, emazteari laguntza horiek eskatzeko aukerak itxi egiten zaizkio. Hau da, emakumeari hustiaketa-buruaren laguntzaile funtzioa ematen zaio eta, ondorioz, izan ditzakeen ekimen propioak oztopatzen zaizkio.

④ Bestalde, kontuan hartu beharrekoa da oso emakume nekazari gutxi daudela Gizarte Segurantzaren nekazarientzako errejimenean. Ez dute, beraz, elbarritasun-pentsioak edo-eta gaixotasun edo amatasun-baja hartzeko esku-biderik, ezta jubilaziorik ere. Hitz gutxitan esateko, nekazaritzako ekonomiaren oinarri garrantzitsua izanik ere, inolako babes eta esku-biderik gabe bizi dira.

Arazo hauen guztien aurrean, eta berehalako irtenbideak bilatzea zaila dela aitortuta ere, argi dago emakume nekazarien egoera hobegotzeko ekimenak sortu eta bul-tzatu beharra dagoela. Ekimen horiek egoera gaizkiagotu baino lehen jarri behar dira martxan gainera. Eta arlo honetan, zeregin eta erantzukizun handiak dituzte Administrazioek, nekazarien sindikatuek, zein emakumeek.

Patxi Juaristi, Euskaldunon Egunkaria, 1996ko martxoak 14, 14.or. (moldatua)

5 **jarduera** Aparteko lanorduak

🕒 30'

Helburua:

- Testu jakin batzuetan argudiozko testuen atalak (tesia, argudioaren garapena eta ondorioa) bereizi eta bere ezaugarriei erreparatzea.

Prozedura:

- Jardueraren helburua azaldu.
- Laugarren jardueran egindako azterketaren ildotik aztertuko da iritzi-artikulua (Ik.lib.13.or.) . Lehenik, testua irakurriko du ikasleak eta testuan egiten den garapenari erreparatuko dio.
- Ondoren, binaka, testuaren eskema egingo dute eta idazlea arrazoiak emateko zertaz baliatzen den adieraziko.

⁴Urkaregi, A. 1997 Aparteko lanorduak. In Euskaldunon Egunkaria, 1997ko maiatzaren 2koa, 3. or.

Arantza Urkaregi

Aparteko lanorduak

IRITZIA

Administrazio publikoan ere lanordu estra gehiegi.

ARRAZOIAK

- Unibertsitatean masterretan
- Unibertsitatean UNEDeko tutoretzak egiten
- UPV/ EHuko administrazioako langileak
- Irakaskuntza ez-unibertsitarioan ere aparteko lanorduak

ONDORIOA

- Enpleguaren aldeko apustua egin nahi bada, irakaskuntza publikoan dago aukera paregabea.

s e k u e **C** n t z i a

6 **jarduera** Neskameak, umezainak... edozein lan egiteko neskak

Helburua:

- Arrazoiak eta ondorioa emanik, iritzia adieraztea.

Prozedura:

- Jardueraren helburua azaldu.
- Ikasleak lehen parrafoa falta duen iritzi-artikulu bat irakurriko du . Lehen parrafo horretan, ondoren azaltzen diren arrazoiaren eta ondorioaren tesia edo iritzia falta da. Iritzia zein litzatekeen pentsatu beharko du.
- Binaka, aurreikusitako iritzi hori idatziz eman. (Ikasleek emaniko iritziek ez dute zertan artikulugileak emanikoarekin guztiz bat etorri behar; bai, ordea, testuarekin.)
- Egindakoa taldeari azaldu eta, nahi izanez gero, iritzi bakar bat aukeratu. Artikulugileak eta ikasleek eginikoa alderatu.

Barre o, M. 1997 Neskameak, umezainak... edozein lan egiteko neskak. In Arrasate Press, 1997ko urtarrilaren 24koa

15

IRAKASLEAREN LIBURUA
• 3. MAILA

Neskameak, umezainak...
edozein lan egiteko neskak 5

Euren ikuspuntutik

Neskameak, umezainak... edozein lan egiteko neskak

Maite Barreña

Gehienetan inoren etxean lan egiten duten pertsonak, nahiz garbitasunak egiten nahiz umeak zaintzen, oso baldintza kaskarretan egiten dituzte lan horiek, eta lotsa barik esan genezake esplotatuta daudela.

Ordutegi zehatzik gabe, ordu mordo bat lan eginez, barregarria den soldata batekin, kontratu barik, aparteko ordurik eta oporrik ordaindu barik, eta batzuetan behar bezalako tratua jaso barik...

Harrigarria bada ere, emakume langileak eurak dira lan-baldintza horiek jartzen dituztenak etxeko langileentzat. Ziur egon haiek halako lan-baldintzak izanez gero lantegietan, gehiegikeria hutsa dela esango luketela.

Ezin dugu ukatu badirela kasu zuzenak ere sektore honetan, hau da, langiletzat jotzen diren etxeko langileak dira, eta horren arabera, ordutegia, soldata, opor duinak dauzkate. Zoritxarrez, gutxien ematen diren kasuak dira horiek.

Arrasateko Emakumearen Zerbitzutik egoera hori salatu ezezik, gai

honetan (sensibilizazioa, informazioa, aholkularitza...) lan egiteko konpromisoa hartu nahi dugu, eta etxeko langileak errekonozitu daitezen borrokatu nahi dugu, horrek esan gura duen guztiarekin.

Gonbitea egiten diegu, batetik, etxean lan egiten dutenei, gurekin batera errebidinkatu eta lagundu dezaten hori guztia lortzeko eta, bestetik, etxeko langileak hartzen dituztenei, hausnartu dezaten eta lan-baldintza egokiak eskain ditzaten.

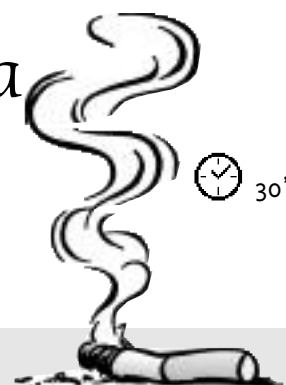
Emakume sailean gaude zuen zain. ■

Maite Barreña
Emakume Saileko
Teknikaria da

“
**Ordutegi zehatzik
gabe, ordu mordo
bat lan eginez,
barregarria den
soldata batekin**
”

7 **jarduera** Tabakoa erretzea debekatu

Helburua:

- Arazo edo gai eztabaidagarri bati buruzko iritzia izanik, horren aldeko arrazoiak ematea.

Prozedura:

- Jardueraren helburua azaldu.
- Irakasleak egun pil-pilean dagoen arazo eztabaidagarri bat planteatuko die ikasleei: tabakoa eta alkohola. Eta arazo horren inguruan nahikoa hedatuta dagoen iritzia ere aurkeztuko die: "Tabakoa erretzea eta alkohola edatea kaltegarriak dira osasunerako".
- Laugarren jardueran aztertutako Emakume nekazarien inguruko testua gogorarazi diezaieke irakasleak, arrazoiak emateko moduaren eredu baita.
- Ondoren, tabako eta alkoholari buruzko iritzia aldeko bizpahiru arrazoi eman behar dituztenez, bakarka arrazoiak bildu, zerrendatu eta ordenatzeko eskatuko zaie ikasleei.
- Zerrendatutako arrazoietatik bizpahiru, pisuzkoenak, aukeratuko ditu eta esaldi laburretan adieraziko. Horretarako, zenbait antolatzaile emango zaizkio, gustukoenak eta egokienak aukeratu eta parrafoak osa ditzan.

8 **jarduera** EROSKI ez ditu bere saltegiak irekiko jaiegunetan 30'

Helburuak:

- Arazo edo gai eztabaidagarri bati buruzko iritzia alderatzea eta ondorioa adieraztea.
- Argudiozko testuaren egitura (tesia, argudioaren garapena eta ondorioa) ez dela beti finkoa ohartaraztea eta egituraren zenbait atal ezkutuan egon daitezkeela jabetzea.

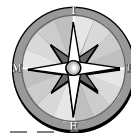
Prozedura:

- Jardueraren helburua azaldu.
- Ikaslea testuaren aurrean jarri baino lehen, testua argitaratu zeneko egoera eta gertakariak azaltzea komeni da.
- Gogoratu, 97ko abenduan hiru jaiegun jarraian egokitu zirela eta Eroskik bere saltegiak irekitzea aurreikusi zuela. Erantzun ugari izan zituen sindikatu eta langileen aldetik eta polemika ere piztu zen gizarte osoan. Eztabaida eta tirabira horien aurrean Eroski kooperatibak egunkarie-tan jakinarazpen bat argitaratu zuen (ikasleek irakurriko dutena) bere iritzia eta arrazoiak azalduz.
- Eztabaida, polemika eta jakinarazpenaren ondoren, Eroskik, nonbait, arazoa berplanteatu eta, azkenean, saltokiak hiru egun horietan ez irekitzea erabaki zuen.
- Ikasleak Eroskik ateratako jakinarazpena irakurriko du arretaz, eta ezkutuan dagoen iri-tzia eta ondorioa zeintzuk diren erabakiko.
- Ondoren, Eroskiren testuaren ezaugarriak aztertu eta komentatuko dira. Izan ere, Eroskik helburu eta funtzio bat izanik, mezua igortzeko bide, tonu eta estrategia jakin batzuk erabili baititu jakinarazpenean.
- Irakasleak adibideak jarriko ditu ikaslea horretaz guztiaz ohartu dadin.

©EROSKI 1997 Eroskik ez ditu bere saltegiak irekiko jaiegunetan. In DV, 1997ko azaroaren 28koa

IRITZIA

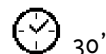
Eroskik ez ditu bere saltegiak irekiko, lehiakideek irekitzen dutenean edo hiru jaiegun jarraian egokitzen direnean salbu.

ONDORIOA

Aipatu arrazoiak kontuan izanik, 1997ko abenduaren 6an, bere saltegiak irekitzea erabaki duela.

s e k u e D n t z i a

9 **jarduera** Loak hartu

Helburua:

- Iritzia eta ondorioa emanik, arrazoiak egoki antolatzea.

Prozedura:

- Jardueraren helburua azaldu.
- Irakasleak Andoni Ega⁷aren artikulua hiru zatitan banatuta dagoela (iritzia, arrazoiak eta ondorioa) adieraziko die ikasleei; arrazoiak, gainera, nahasian azaltzen direla. Ikasleek artikulua, dagoen dagoenean, irakurriko dute.
- Ondoren, binaka, arrazoiak ordenatu egingo dituzte eta testua osatuko.
- Zuzenketa egiterakoan, ahoz egin ere, arrazoiak ordenatzeko zeri erreparatu dioten adierazteko eskatuko die irakasleak.

⁷ Ega a, A. 1990 Siesta. In Aitaren batean, 23-25.orr. Donostia, Elkar

Siesta

BAZKALONDOKO lokuluxka euskaraz. Niretzat asmatu den gauzarik estimagarrienetakoa.

Siestazale amorratua naiz eta siestaren onuraz nahi nituzke egin hitz apurren batzuk bazkalondoko ordu goxo hoiek lagundu didatenaren ordain gisa.

Era askotako siestak dira. Jarri besaulkian telebista aurrean eta bost-hamar minutuko lokuluxkada bat. Gaztelaniaz pobreek "quedarse dormido" eta aberatsek "quedarse traspuesto" deitzen duten hori. Bestea, ordu erdi edo hiru ordu laurdenez besaulkian baita ere egiten den lo saioa da. Lehenengo tipoaren bariantea da azken batean. Beste siesta mota bat, besaulkiari muzin egin eta pijama eta guzti ohean sartzean datza, ordu t'erdi edo ordu pare bat lo egiteko. Azken hau da neri gustatzen zaidana.

Baina azken siesta klase honetan ere bi kontzepzio guztiz kontrajarriak bereiz daitezke: batzuk, bezperako parrandaren edo goizegi esnatuaren premiak eraginda egiten dute siesta serio hau. Beste batzuk aldiz, ohituraren ohituraz, inongo aitzakiari atxiki gabe, printzipioz.

Bigarren hauetakoa naiz. Siesta egunean zehar behar beharrezkoa den etena bilakatzzen da, bazkaria bera bezain erreferentzi puntu garrantzitsua. Goizean lanean jardun eta iluntzean berriz jardun ahal izateko, tartea behar du kristauak. Ez dut sinesten etenik gabe gauza txukunik egin daitekeenik. Nik behintzat ezin dut. Behar dut, altoa egin, utzi dena, denaz ahaztu, maindirapean sartu neure gogoetekin eta hantxe egon pixka batean.

Napoleoni ikasi nion. Norbaitek pentsatuko du Napoleon izeneko katuren bat izan dudala inoiz, sutondoko lotia. Ez ba. Besteaz ari naiz, autentikoaz, enperadore entzutsuaz. Hark gauzez lau bat ordu baino ez omen zuen egiten lo. Hori bai, egunean zehar lo kuluxkak egiten omen zituen, batik bat arazo zailen aurrean burua argitzeko premia zuenean. Gizarajoak Waterloo-ko egunean ez omen zuen siesta egiteko egokierarik izan. Garestia suertatu zitzaion ordaina.

Patricia Highsmith idazle iparramerikarrak ere zera dio: idazten ari dela iristen dela ez aurrera ez atzerako une larrietara. Orduan siesta bezalakorik ez dela. Sartzen dela ohean korapiloa nola askatu asmatu ezinik eta jaikitzean, aparteko ahaleginik egin gabe jakiten duela arazoa nolatsu konpondu.

(89-V-24)

Parrafoen jatorrizko ordena:

1-b,

2-c,

3-a

10 **jarduera** Siesta

Helburuak:

- Aztertutako iritzi-artikulu batean argudio-motak bereiztea eta horien ezaugarriak erreparatzea.
- Idazleak bere jarrera adierazteko erabiltzen dituen modalizatzailerak atzematea.

Prozedura:

- Jardueraren helburua azaldu.
- Andoni Ega ak siestaz idatzitako artikulua aztertuko da, emandako arrazoiak ere aztertuz. Alde batetik, zein arrazoi-mota diren (aldekoak, kontrakoak ...) eta idazlearen nolako arrazoiak baliatzen den (autoritate-argudioak, adibideezko argudioak ...). Beste aldetik, idazleak zein tonu erabili duen, hau da, ziurtasuna ala zalantza adierazten duen, aldeko ala kontrako balorazioak egiten dituen, eta abar aztertuko da. Bestela esanda, zein modalizatzailerak erabiltzen dituen siestari buruzko iritzia eta arrazoiak ematerakoan.
- Ikasleek, binaka, proposatutako laukia beteko dute. Andoni Ega ak emandako hiru arrazoiak aztertuko dituzte eta zein argudio-mota, zein helbururekin eta zein hizkuntza baliabidez (modalizatzailerak, lotura eta antolatzaileak) adierazten duen azpimarratuko dute.
- Zuzenketa binaka zein taldean egin daiteke, eta zuzenketa-orriak baliatuz.
- Azkenik, irakasleak testuaren ezaugarriak eta baliabideez hausnarketa bideratuko du.

Zuzenketa-orria

ARRAZOIAK/ARGUDIO-MOTA	HELBURUA/XEDEA	HIZKUNTZ BALIABIDEAK
1.- <i>Siesta egunean zehar behar beharrezkoa den etena bilakatzen da, bazkaria bera bezain erre-ferentzi puntu garrantzitsua.</i> Argudio-mota: iritziaren aldeko argudioa 2.- Hori bai, egunean zehar lo kuluxkak egiten omen zituen, batik bat arazo zailen aurrean burua argitzeko premia zuenean. Argudio-mota: iritziaren aldeko argudioa 3.- <i>Patricia Highsmith idazle iparramerikarrak ere zera dio: siesta bezalakorik ez dela.</i> Argudio-mota: iritziaren aldeko argudioa	1.- <i>Siestaren beharra aipatzea.</i> 2.- <i>Enperadoreek ere siesta beharrezko dute</i> 3.- Idazteko ere siesta beharrezkoa da	1.- ● behar-beharrezkoa ● bazkaria bera bezain ● ez dut sinisten ● behar dut 2.- ● <i>Batik bat</i> ● <i>burua argitzeko premia</i> ● <i>ez omen zuen</i> 3.- ● <i>ere</i> ● <i>orduan</i> ● <i>bezalakorik ez</i>

*Oharra: beltzez daukazu ikaslearen liburuan dagoena; letra etzanez, berriz, koadroa osatzeko aukera bat.

11

jarduera

Emakumeak eta enplegua

Helburua:

- Iritziaren aldeko arrazoiak idatziz adieraztea.

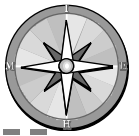
Prozedura:

- Jardueraren helburua azaldu.
- Lagun artean debatea, ETBn egindakoa, izango dute ikusgai . Gaia emakumeak eta enplegua da eta partaideak lau: moderatzailea eta hiru hizlari.
- Ikasleei debatearen eskema edo emango zaie hamalau minutu irauten duen saioan esaten direnak hobeto jaso ditzaten. Eskeman iritzia eta ondorioa formulatuta dituzte, baina iritzia argudiatzeko botako dituzten arrazoiak zerrenda hutsa besterik ez dute izango.
- Bideoa entzun ahala, arrazoiak garatzeko xehetasunak jasoko ditu ikasleak.
- Ondoren, binaka jarrita, arrazoi horiei forma eman eta iritzia eta ondorioarekin lotu.

*Oharra: transkripzioa 3.3. Eranskinean duzu.

⁸ Lagun artean saioa. Gaia: Emakumeak eta enplegua. ETB

12 **jarduera** Beste era batera

20'

Helburua:

- Aztertutako iritzi-artikuluak kontuan izanik eta arrazoiak adierazteko erabilitako baliabideetan erreparaturik, arrazoi horiek beste era batera adieraztea.

Prozedura:

- Jardueraren helburua azaldu.
- Ikastunitatean dauden testuetan agertutako hainbat esaldi bildu ditugu, hamar guztira. Ikasleak, esaldiak banan-banan irakurri eta mezuaz ondo jabetu ondoren, esaldiak berridazten saiatuko dira, esanahia aldatu gabe eta emandako forma erabiliaz.
- Zuzenketa taldean egingo da ahoz.

Zuzenketa-orria

1. Ez dago ukatzerik kasu zuzenak ere badirela sektore honetan, hau da, langiletzat jotzen diren etxeko langileak dira, eta horren arabera, ordutegia, soldata, opor duinak dauzkate.

2. Kontuan hartu beharrekoa da, baita ere, oso emakume nekazari gutxi daudela Gizarte Segurantzaren errejimen berezian.

3. Kontuan izan, bestetik, hustiaketa-buruak laguntzaren bat jaso duenean, emazteari laguntza horiek eskatzeko aukerak itxi egiten zaizkiola.

4. Berehalako irtenbideak bilatzea zaila dela aitortu arren, argi dago ekimenak lortu eta bultzatu beharra dagoela.

5. Jakina da emakumeek ez dutela inoiz behar bezalako aitormen eta babes ofizial eta juridikorik izan.

6. Larregi dira nekazaritzak dituen arazo eta desorekak, besteak beste politika egoki eta orekaturik eza.

7. Askok siestatik burukominez edo gorputz-aldarte txarrez esnatzen direlako, uko egiten diote ohitura osasungarri horri.

8. Batzuek bezperan parranda egin dutelako edo goizegi esnatu direlako egiten dute siesta hori.

9. Napoleonek gauez lau bat ordu baino ez omen zuen egiten lo; dena den, egunean zehar lo kuluxkak egiten omen zituen.

10. Laburbilduz, siesta presakako gizarte horrengandik babesteko geratzen zaigun lasaigune bakarretakoa da.

25

s e k u e **E** n t z i a

13 **jarduera** Hasierako lana

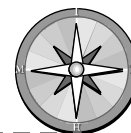

Helburua:

- Ikastunitatean zehar landutako edukiak bereganatu eta argudiozko testuaren egituraz jabetu diren antzematea, autoebaluazioa eginez.

Prozedura:

- Jardueraren helburua azaldu.
- Ikastunitatearen lehenengo jardueran egindako idazlanari helduko dio berriro ikasleak. Jarduera hartan gai ezagun baten inguruko iritzia ematea eskatu zitzaion. Oraingoan, berriz, berak idatzitakoa aztertuko du, ikastunitatean landutakoaren haritik aztertu ere, eskura izango duen irizpide-zerrendaren laguntzaz. Bi zeregin ditu: bata, idatzitakoa aldeztu aurretik egindako planarekin (hartzailea, gaia, kanala ...) alderatzea, eta, bestea, testua irakurtzea adierazi nahi zituen ideiak edo arrazoiak garbi agertu zituen aztertuz.
- Idazlana aztertu eta ebaluatu (autoebaluatu) ondoren, ikasleak berak erabakiko du batez ere iritzia eman eta arrazoitzerakoan hutsik egin zuen eta, hala izanez gero, nola hobe deza-keen egindakoa. Horrela baderitzo, testua berreraikitzeari ekingo dio.
- Ondoren, hutsuneak nola gainditu diren komentatuko da taldean.

s e k u e F n t z i a

14

jarduera

Gero eta
lanordu gutxiago

Helburuak:

- Ikastunitatearen bukaeran planteaturiko azken eginkizuna burutu ahal izateko informazioa jasotzea.
- Norberaren iritziak arrazoitu eta besteenak kolokan jartzen ahalegintzea.

Prozedura:

- Jardueraren helburua azaldu.
- Lehenik, bost minutuko eztabaida bat, irratitik hartutakoa, entzungo dute ikasleek. Eztabaida 35 orduko lan asteari buruzkoa da eta gai horri buruz ahalik eta informazio gehien jaso behar dute. Kontuan izan aldeko arrazoiez gain kontrakoak ere azalduko direla aipatu eztabaidan. (ikus transkripzioa 3.3. Eranskinean)
- Ondoren, ikasleak hirunaka jarriko dira eta eztabaida burutuko dute. Horretarako, bakoitzari rol bat egokituko zaio (ikus 3.2. Eranskina), irakurri eta rolari dagozkion iritzi eta arrazoietan pentsa dezan. Rolak hauexek dira:

Enpresaria

Enpresa ertain bateko zuzendari eta nagusietako bat zara. Sindikatuak hasi dira zuen enpresa horretan lan-ordutegiaren murrizketa eskatzen, 35 orduko lan astea. Zuri lan astea 35 ordotara murrizteak kaltea besterik ez duela ekarriko iruditzen zaizu. Izan ere, batetik, lehiakortasunean asko galduko litzateke eta bestetik, langileen soldatak ere ezinbestez murriztu egin beharko lirateke. Honetaz gain, ez duzu uste lanpostuak sortuko liratekeenik; ez duzu uste langabetuei mesede handirik egingo liekeenik. Beraz, ez zaude gaur gaurkoz horrelako murrizketa onartzearen alde.

Langilea

Garbi ikusten duzu langabeziari aurre egiteko lana banatu egin behar dela. Hau da, langabeziari aurre egin behar zaiola eta irtenbide bat lanaldia murriztea dela; bestela esan, 35 orduko lan astearen aldeko apustua egin behar dela. Dena den, orain dituzuen

⁹Salako leihoan saioa. Xabier Mendigurenen iritzia 35 orduko lan asteari buruz. Euskadi Irratia

27

IRAKASLEAREN LIBURUA
• 3. MAILA

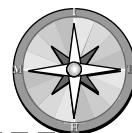
Xabier Mendigurenen iritzia
35 orduko lan asteari buruz⁹

lan-baldintzak bete-betean errespetatu behar dira: erosteko ahalmena, lanaren erritmoa, ordu estrak kentzea...

Sindikatuko partaidea

Sindikatu baten partaide zara eta, zuen iritziz, langabeziari aurre egiteko bide bakarra lanaldia murriztea da. Azkeneko urteetan enpresarien irabaziek gora egin dute. Izan ere, gaur egun gehiago produzitzen da langile gutxiagorekin. Horregatik, hain zuzen ere, ezinbestekoa da lanorduak gutxitzea lanpostu gehiago sortzeko. 35 orduko lan astea ezarriko balitz, ordu estrarik egingo ez balitz eta erretiro aurreratuak baimenduko balira Autonomia Erkidegoan 100.000 lanpostu sortuko lirateke. Laburbilduz, lanaldia murriztuz, lanpostuak sortuko genituzke.

s e k u e **G** n t z i a

15 **jarduera** Eta azkenean...

🕒 55'

- Iritzi-artikulua egiteko egoera dute ikasleek liburuan. Ikastunitatean zehar jasotako informazioaz ere balia daitezkeela gogorarazi. Gogoratu, besteak beste, hirugarren jardueran irakurritako bi testuak: 35 orduko lan astea utopia da oraindik ere eta Iparraldeko enpresaburuak 35 oreneko lan astearen aurka daude, eta orduan egindako ideia-zerrenda. Horretaz guztiaz gain honako hauek hartu beharko ditu kontuan ikasleak artikulua burutzerakoan:

1. Kontestua: nor den, landuna / langabea
lanbidea
aldizkariaren nolakotasuna
2. Gaiaren inguruan duen iritzia
3. Iritziaren aldeko arrazoiak
4. Zein ondoriotara iritsi nahi duen
5. ...

- Azalpenak emanda, ekin diezaiotela lanari.

29

IRAKASLEAREN LIBURUA
• 3. MAILA

Testuak

EKONOMIA

E N P L E G U A

Frantziako Gobernuak lan astea 35 ordutara murrizteko erabakiak, italiarrak honi jarraitzeko egindako adierazpenak eta Alemaniak 32 ordutan uzteko egitasmoak eztabaida sortu du 39-40 orduko lan astea duen Hego Euskal Herrian.

35 ORDUKO LAN ASTEA UTOPIA DA ORAINDIK ERE

Gaur egun Hego Euskal Herrian, Espainian eta Europako zati handi batean lan astea 35ordutan orokortzeak utopia edo ametsa dirudi. Frantziako Gobernu sozialistak 2.000. urterako lan astea 35 ordutakoa izateko egin duen apustuak eragin duen eztabaida publikoaren bilakaerak hori sinestarazten du. Eztabaida honetan zeresana duten erakunde eta eragile guztiak parte hartzen ari dira: patronaletik sindikatuetaraino eta gobernuetatik Europako Legebiltzarreraino. Sindikatuek eta ezkerreko alderdi politikoei, garai batean 40 orduko lan astea lor zedin egin zuten bezala, murrizketa honen aldeko apustua egin dute orain ere. Patronalak uko egin du eta gobernuek, Europako Legebil-

tzarrarekin batera, ez dadila legez ezarri eskatu dute, sindikatu eta patronalaren artean negoziatu daitekeela onartu duten neurrian.

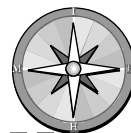
Lanegunaren murrizketaren eztabaida European egun bizi den langabezi egoeran oinarritzen da. European batez besteko langabezi tasa % 11koa da, Espainian eta Hego Euskal Herrian aldiz, % 22koa. European guztira 18 milioi langabetu daude. Hauen erdiak urtebete darama lanik gabe eta % 30ak bi urte. Bestalde, gazteen % 20 langabezian dago eta hauetako gehienak ez daude lana aurkitzeko behar adina gaiturik.

Langabezia txikitzeko eztabaidatzen ari den neurrietako bat laneguna murriztea da hain

zuzen. European, aldi baterako soldatapekoen lan astea batez bestekoa 36,9 ordukoa da; egun osokoena aldiz, 40,3 ordukoa. Espainian lehenengoan batez bestekoa 37 ordukoa eta bigarrenena 40,7 ordukoa da. Lan eguna murrizteko eskaerak, kasu batzuetan —sindikatu batzuen barne— bere baitan darama halaber soldataren murrizketa eta produktibitatearen gehitzea. Beste kasu batzuetan berriz —sindikatu gehienek kasua da hau—, eskaera honek ez du zerikusirik soldataren murrizketarekin.

IKUSPUNTU BATERAEZINAK.

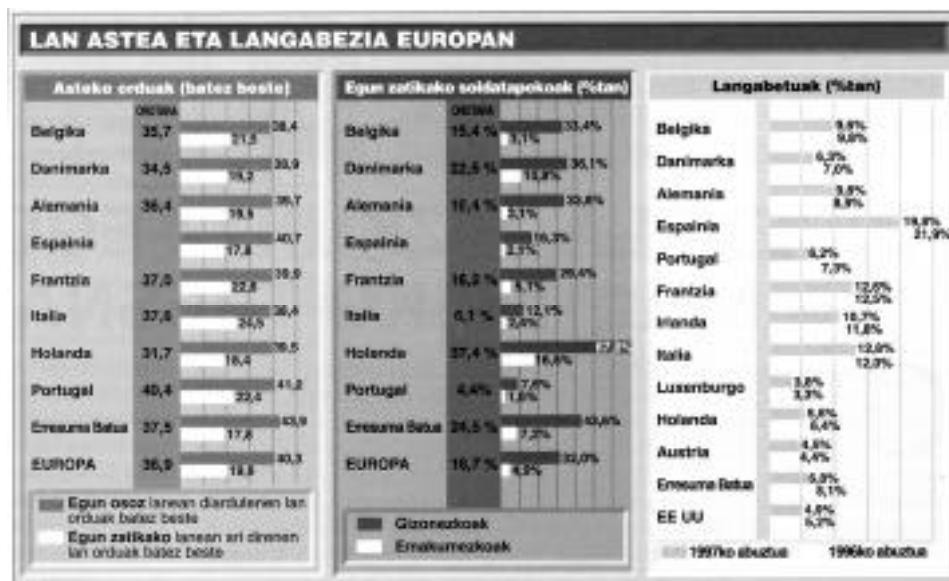
Euskal nahiz espainiar sindikatuak lan astea 35 ordutara murrizteko eskaeraren atzean dihardute aspaldidanik, nahiz eta gehienbat testimonialki edota patronalaren ezezko jakinaren aurrean beste aldarrikapen

EKONOMIA

batzuk lortzeko presio moduan egin duten. Langabeziaren aurkako beren borrokan, sindikatuek lanegunaren murrizketa hori aparteko orduak ezabatzeko beharrezkin eta jubilarzioak 60 urtetara aurreratzearekin lotzen dituzte, honek lana gehitzea ekarriko lukeela jakinda. Euskal Herrian gehien goa duen sindikatuak, ELAk, aukera hauekin azterketa bat egin ostean, ezaugarri horiek litzuzkeen akordio batekin bost urtetan 50.000-70.000 lanpostu sortuko lirakeela adierazi zuten. Antzerako arrazoiak darabiltza LABek, nahiz eta hauek ez luketen soldata murrizketarik onartuko.

Patronala, bestalde, lanegunaren murrizketaren aurkakoa da, erabat. Neurri honen aurka azaltzen da Baltasar Errazti Confebaskeko burua, lan gehiago ez sortzeaz gain, *"konpetitibitate gaiztoak galduko litzatekeelako, murrizketa beraren alderantzizko proportzioan garestituko litzatekeelako soldata kostua, merkatuan lekua galduko litzatekeelako, produkzioan atzera pausoak emango liratekeelako eta, azkenik, langabeziaren gorakada emango litzatekeelako"*. Antzeko arrazoiak ditu Jose Maria Cuevasek, Espainiako CEOE patronaleko erakundearen presidentea. Gobernuak ez dute 35 orduko lan astea legeaz ezarri

■ 100.000 langile 35 ordutan dago jadanik

Euskal langileen gehiengoarentzat 35 orduko lan astea oraindik ametsa bada ere, 360.00 beharginetatik 100.000 baino gehiagok —90.000 EAEn, gainerakoa Nafarroan— lortu du lan aste hau, hau da, urtean 1.603 orduz lan egitea. Gehienak langile publikoak eta Bizkaiko autoeskola eta garbiketako nahiz ikastola eta irakaskuntza pribatueta hitzarmenetan oinarritutako langileak dira. Hauei beste enpresa batzuetako beharginak gehitu behar zaizkie, kazetel enpresetakoak kasu, orain urte batzuetatik 36 orduko lan aste ofiziala dutenak, nahiz eta kopuru hau handitu egiten den zenbaitetan, lanbidearen ezaugarriak direla medio.

Enpresa hitzarmenen laneguna apur bat txikiagoa da sektore-hitzarmenena baino. EAEn

kasuan, lehenak urteko 1.720 ordu ditu, bigarrenak 1.759. Euskal langileen gehiengoak beraz, 1.750 ordu baino gehiago egiten du lan urtean, hau da, 38 ordu astean.

Bizkaiko Metala —Hegoaldeko hitzarmen garrantzitsua eta lanegun baxuenetakoa duena— hartzen badugu adibide gisa eta beherakada erritmoa honek jarraituko badu, 35 orduko lan astea dagozkion urteko 1.603 orduak utopia bat dira. 1997ko negoziazioan ordu hauen murrizketaren aldeko eskaerari gogor eutsi zioten sindikatuek. Azkenean, lau urtetan 18 orduko —4,5 ordu urte bakoitzeko— beherapena sinatu zen. Aurtengo 1.760 orduekin eta beherapen erritmo horrekin 2.031 urterarte ez litzateke asteko 35 ordu horietara iritsiko. ●

nahi. Patronalaren zio berekin, Espainiako Gobernuak aukera hori baztertu egiten du eta sindikatu eta patronalaren arteko

negoziazio kolektibora dei egiten du, asko jota. Espainiako nahiz Europako Gobernuen jarreraren adierazle da berriki,

urriaren 20an, Europako Legebiltzarrak murrizketaren aurka eta alde desberdinen negoziaketaren alde erakutsi duen jarrera.

Lanaren inguruko eztabaidan Prevendre Beres eurodiputatu sozialistak eta beste 49 legebiltzarkidek lanegunaren murrizketaren alde egin duten emendakina gutxiagatik izan zen baztertua Europako Legebiltzarraren Plenoan egindako bozketan: 229 alde eta 237 aurka. Emendakina talde sozialistak eta Europako Ezker bateratuak hartu zuten beren gain eta Batasuneko par-

taide diren estatuei: "*lege bidez, zirikatzen edota kontratu bitartez, lan astea gehienez 35 ordu-tara murriztea*" eskatzen zien.

Europako Alderdi Popularrak (PPE) —honen barne daude Aznarren alderdia, Alderdi Liberala eta Europako Batasuna— emendakina baztertu eta aldeek negoziatzeko beste bat atera zuen aurrera.

Gaur egun bizi den eztabaida publiko honetan, Portugalgo Gobernu sozialistak lanegun murrizketa eta soldata murrizketa batzen dituen proposamena

egin du. Gobernu honek, hala nahi duen langile orori, astean lau eguneko lanaldia —hau da, 35 ordu baino gutxiago— izatea proposatuko dio. Honek soldata % 10ean murriztea ekarriko lieke, baina jubilazio eskubideak bere horretan mantenduz. Neurri honekin administrazio publikoan 22.000 lanpostu berri sortzea espero du. ●

● DANIEL UDALAITZ.

■ 36 orduko lan astearekin urteko 10.800 lanpostu sortuko lirateke

Lan astearen murrizketaren eztabaida kalean dagoen bitartean, EAEko Ekonomia eta Lan Saila lan orduen %10eko murrizketak ekonomian eta lanaren egoeran izango lukeen eraginari buruzko ikerketa egiten ari da. Ondorio batzuk ezagun dira jada. Garrantzitsuena da langabezi tasa % 9,9ra —egun %20-21ekoa — jaitsi ahal izango litzatekeela, egun Europako Batasuneko herrialdeek dutenaren paretsura. Hau ez litzateke Frantziako Gobernu sozialistak proposatzen duen 35 ordutara murriztuz lortuko, 36ra baizik.

Ikerketa horrek berak dio, hau martxan jarritz gero, urtero 10.800 lanpostu sortuko lirate-

keela bost urtetan. Eragin hauek izan ditzan hala ere, murrizketa hau soldaten gutxitzearekin —ordainketa gordinaren % 7a— eta produktibitatearen gehitzearekin — % 2a— letorke. Gainera, ondorengo sei urteetan 4.500 lanpostu sortuko lirateke urteko. Honekin langabezi-tasa % 8,9ra jaistea lortuko litzateke.

Gasteizko Ekonomia eta Lan arduradunen ikerketak era honetako aldaketek "*ondorio makroekonomiko nahiko onak*" erdietsiko lituzkeela dio. Era honetan, kontsumoak jokabide positiboa leukake, Barne Produktu Gordinak (BPG) lukeen moduan. Azken honek, lanegunaren murrizketa hasieran

negatiboki jokatu balu ere, gerora portaera positiboa berreskuratuko luke.

Ezarpen honekin lan errentek etekina aterako lukete, bilakera positiboagoa izaki, kapital errenten aurrean partaidetza irabazten baitute. Kapital errentek % 5eko hazkunde negatiboa duten moduan, lan errentak % 1,2 hazten dira zergen aurretik eta % 1,8 garbiki.

Azkenik, Eusko Jaurlaritzaren esanetan, emaitza hauek lan kostu bateratuak aldatu gabe lortzen dira eta modu honetan administrazio publikoak eskuratzeko dituen baliabideak ez dira murrizten. ●

NAGUSIEN %53-REDAKO "AKATS EKONOMIKOA" ETA % 38-REDAKO "KATASTROFEA" LITZATEKE

Iparaldeko enpresaburuak 35 oreneko lan astearen aurka daude

Ipar Euskal Herriko enpresaburuen %91, 35 oreneko lan astearen aurka agertu da Baionako Merkataritza eta Industri Ganbarak (MIG) egin berri duen inkestaren arabera. Nagusien %53rendako "errore ekonomikoa" litzateke neurri hori abian jartzea.

Hur Gorostiaga / Baiona

INKESTA azaroko hilabete hastapenean egin du MIGek. 5.826 euskal enpresei bidalitako galdeketa 980 enpresen erantzuna jaso du galdegin epeetan: hau da % 17ko ihardespena. Gehienik erantzun dutenak enpresa handiak izan dira, 20 enplegutik gora dutenak. Justuki horiek dira lehen-lehenik ukituak izanen Frantziako Gobernuak 2000 urtean abiatuko duen erreformarekin.

Enpresaburuen % 91 35 oreneko lan astera iragaitearen aurka agertu da. Izan ere % 53rendako "errore ekonomikoa" izanen da, eta % 38rendako "katas-trofe ekonomikoa". 11 eta 20 langile dituzten enpresak izan dira batez ere katastrofetzat jo dutenak, eta 20tik gorakoak erroretzat dutenak. Bertze enpresaburuen tarte tipiaren-tzat, aldiz, ez du ondoriorik izanen edo ona izan daiteke, hauen enpresa tipienak direlarik.

Euskal enpresarien iritziaz, 35 orduko lan asteak ez du ondorio zuzenik izanen langabeziaren jaisteko. Hala agertarazi dute erantzuna eman duten % 64,5ek. % 28,5ek, aldiz, "eragin gutxi" izanen duela erran dute. %8k, aldiz, "aterabidea" edo "aterabide bat" izan daitekeela diote. Inkesta egilek eman

ez zuten erantzuna ere jaso dute galdera honetan. Izan ere, enpresen % 1ek adierazi du 35 lan orekin enpresak itxi egingen direla.

Erreformari ezezkoa ematerakoan, enpresarentzat sortuko lituzkeen kostuen gehikuntza aipatu dute enpresaburuek. Gisa horretan, % 79k uste du aldaketaren beha-

rrrek, enpresaren kostuen % 5 baino gehiagoko emendatzea ekarriko duela. % 19k aldiz, kostuak % 2 eta % 5 bitartean igoko direla kalkulatu dute. % 2k, azkenik, kostuak gaur egun dituzten karguen % 2 baino gutiago izanen dela iritzi dute.

Kostuez gain, eguneroko lanean ondorio kaltegarriak izan ditzakeela diote euskal enpresariak. Izan ere, % 93k uste du langile bakoitzak astean libratuko dituen lau oren horiek betetzeko, ez dutela lan esku kalifikatura jotzeko aukerarik izanen.

Gisa horretan, Ipar Euskal Herriko enpresarien % 82,5ek ez du

lan denboraren beherapenik onartuko oraindanik, nahiz eta Gobernuak 9.000 libera langileko (225 mila pezeta) laguntza eman. Hala ere, enpresa handienak negoziatzeko prest agertu dira batez ere zerbitzuetan. Ildo horretatik, euskal enpresarien % 94,5ek pentsatzen du Gobernuarengana jo behar dutela beren iritziaren jakinarazteko.

Ohartaraztekoa da gisa berean, erantzun duten enpresen %59k gaur egun 39 oreneko lan astea egiten badu, %29k 39 oreneko lan astea baino gehiago galdegiten diela langileei. Horien artean zerbitzuak dira gehitutako orduak erregulariki egiten dituztenak, baita eraikuntzan ari direnak ere.

Inkestatuen %12, aldiz, 39 orduko lanastera heltzen ez diren enpresa tipiak dira.

Azkenik etorkizunari begira, enpresek beren egoera ez dute aldatuko (%4,5), aktibitatea jaitsi eta lanpostuak murriztuko dituzte (%26,4) edo bertze soluzio-bideak bilatuko dituzte (%68,2). x

Rol-jokoa

A ikaslea

35 orduko lan astea

ENPRESARIA

Enpresa ertain bateko zuzendari eta nagusietako bat zara. Sindikatuak hasi dira zuen enpresa horretan lan-ordutegiaren murrizketa eskatzen, 35 orduko lan astea, alegia. Zuri lan astea 35 ordutara murrizteak kaltea besterik ez duela ekarriko iruditzen zaizu. Izan ere, batetik, lehiakortasunean asko galduko litzateke eta bestetik, langileen soldatak ere ezinbestez murriztu egin beharko lirateke. Honetaz gain, ez duzu uste lanpostuak sortuko liratekeenik; ez duzu uste lanorduak murrizteak langabetuei mesede handirik egingo liekeenik. Beraz, ez zaude gaur gaurkoz horrelako murrizketa onartzearen alde.

35

B ikaslea

35 orduko lan astea

LANGILEA

Garbi ikusten duzu langabeziari aurre egiteko lana banatu egin behar dela. Hau da, langabeziari aurre egin behar zaiola eta irtenbide bat lanaldia murriztea dela; bestela esan, 35 orduko lan astearen aldeko apustua egin behar dela. Dena den, orain dituzuen lan-baldintzak bete-betean errespeta-tu behar dira: erosteko ahalmena, lanaren erritmoa, ordu estrak kentzea...

C ikaslea

35 orduko lan astea

SINDIKATUKO PARTAIDEA

Sindikatu baten partaide zara eta, zuen iritziz, langabeziari aurre egiteko bide bakarra lanaldia murriztea da. Azkeneko urteetan enpresarien irabaziek gora egin dute. Izan ere, gaur egun gehiago produzitzen da langile gutxiagorekin. Horregatik, hain zuzen ere, ezinbestekoa da lanorduak gutxitzea lanpostu gehiago sortzeko. 35 orduko lan astea ezarriko balitz, ordu estrarik egingo ez balitz eta erretiro aurreratuak baimenduko balira Autonomia Erkidegoan 100.000 lanpostu sortuko lirateke. Laburbilduz, lanaldia murriztuz, lanpostuak sortuko genituzke.

Transkripzioak

1. ETB: Lagun artean saioa.

EMAKUMEAK ETA ENPLEGUA

Gonbidatuak: Ana Alberdi (Emakunde), Kisti e Lujanbio (SIADeco), Gotzon Baraia (Soziologoa)

Aurkezlea: Emakumeak eta enplegua, horrelaxe iragarriko genuke, lagunok, gaurko saioa, emakumeak lan-munduan dituen arazoak aztertu behar eta.

Abiapuntua oso da zehatza eta hortixe abiatuko gara gainera. Garbi dago emakumeak ez duela oraindik bere burua berdintasun osoz lan-munduan eta lan merkatuan integratzea lortu. Helburu hori bete gabe daukagu, beraz, oraindik. Abia gaitezen egoera hori ikustetik, aztertzetik, inkestek zer dioten esatetik; azken batean, zuen iritzi orokorra aipatuz.

Ana Alberdi: Bueno, zure baimenarekin, esandakoari komentariotxo bat: zuk esaten duzu emakumeak ez du lortu bere burua lan-munduan integratzea. Nik uste dut gizarte honek ez du lortu emakumearen laneko, lanerako duen indar guztia aprobetxatzea. Zeren emakumeak berak zerbait egin dezake, baina berak bakarrik ez. Gizartearen arazo bat dela esango nuke, ezta? Hori hasteko. Ez dakit ados zaudeten edo...

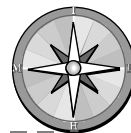
Kisti e Lujan.: Bai, bai, trabak alde guztietatik daude.

Gotzon: Guztiz ados, gainera, protagonista gizartea dela. Bakarrik ez, eh? Nik uste dut baita emakumeak zerbait esan behar dute honi buruz. O sea, gauza bat da gizartea horrela edukitea eta bakoitza bere burua nola deko lan-mundua eta, zuk esan duzun bezala, gauza bat da etxeko lana eta bestea da kanpoko lana eta nola moldatu eta hor daukagun, ba bueno, ideia superwoman eta super den-dena egitea, ezta?

Ana Alberdi: Baina gertatzen dena...emakumeak buruan duen hori ez du berak nahi duelako horrela, horrela norbaitek eman dio eta gizarteak, familiaren bitartez, hezkuntzaren bitartez, bueno, hor instrumento asko daude inguruan eta nolabait ba moldatzen doaz emakumearen ideiak edo gure balioak zeintzuk diren eta gizonezkoenak zeintzuk diren. Orduan, nolabait emakumea bere etorkizunaren aurrean planteatzen denean baloratzen du bai familia, alde batetik, eta bai kanpoko lana, alde batetik, eta aukerak egiteko orduan, aukerak egiteko posibilitatea badu, ba behar bada gizonak egiten duen modu ezberdinean egiten du. Ba, nolabait erakutsi diotelako beretzat oso beharrezkoa dela familiaren beharrei ere erantzutea. Nik uste dut gizonezkoak ez du karga hori eta, bueno, beste jarrera batekin doa lan mundura, ezta? Eta horrek, nik uste dut, badituela bere ondorioak, eh?.

Kisti e Lujan.: Horiek dira trabak, pixka bat, ba, pixka bat gizartearen trabak esango nuke, estereotipo batzuk daudelako, hezkuntza aldetik ere, ba, asko insistentia da horretan, emakumeak, ba, bere rola bete behar du, gizonezkoak bere rola bete behar du...baina, gero ere badaude beste traba batzuk, horiek ere oso inportanteak dira baina, beste traba batzuk badaude, zeren behin noizbait emakumezko batek traba horiek alde batera uztea lortzen baldin badu, gero lan merkaturatze prozesu horretan, barneratze horretan beste hainbat eta hainbat traba aurkitzen dituelako. Betiko kasua: edozein neska oso sektore maskulinizatua dagoen lan edo enplegu batean sartu nahi baldin badu, lehendabiziko gauza topatuko duena da enpresarioak, edo bueno, kontratatugile horrek, ba, halako oztipoak jarriko dizkio, ezezkoa, eta ... traba asko daude hor, ezta? Batzuk gizartearenak dira, pertsona bakoitzak ba pixka bat kontzientzia-oztopo-prozesu batean asumitu egiten dituenak, baina, gero ere, nahiz ez asumitu, nahiz traba horiei aurre egin, badaude gizartearen hortik kanpo ere, ba, enpresa aldetik, eta lan-merkatu berean dauden traba batzuk...

Ana Alberdi: ...beti emakumea, bueno, familiko arduren edo pertsonen arduradun ikusten delako eta orduan kontratatzen doan horrek esango du: bueno, ba, nahiago dut gizonezkoa kontratatatu ez dudalako hainbat arazo gero izango, ez?. Nik uste dut hori, ba, gaur egun badirudi gaitasuna dagoen gauza bat dela, baina errealitatean ba, ez dago gaitasuna, ezta?

Kisti e Lujan.: Ez, ez dago gaingidituta.

Aurkezlea: Hala ere, aurrera baino lehen... hasieran aipatzen nuen paradoxa horretara itzuliko nintzateke, hau da, badirudi emakume askok ez duela lanean jasaten duen diskriminazioaz hitz egin nahi. Eta ez hori bakarrik, eh? %75ek beren lanean diskriminaziorik ez dutela jasan aitortzen du, eh? Eta izatekotan ere, edo diskriminaziorik egotekotan ere, etxe-ko lanetan gizonezkoen laguntzarik ez izatearen konfliktoa bakarrik aipatzen du.

Kisti e Lujan.: Nik uste dut hori ondorio bat dela, oraintxe bertan aipatu dugunaren ondorio bat, ezta? Estereotipo batzuk daude gizarte honetan eta asumitu egiten dira. Emakumezkoak bere rolean identifikatzen dira, gizonezkoak bere rolean eta badirudi ez daudela traba horiek. Baina ziur nago diskriminazioa, hemen aipatu da lehen ere, zuzena edo zeharkakoa dago. Zuzena, agian, ba, urtetan zehar gaingidituz joan gara eta gero eta gutxiago dago horrelako zuzeneko diskriminazioa eta argi eta garbia dena.

Ana Alberdi: Berez, nolabait ezin delako, beste tentsio egoera bat eragiten du...

Kisti e Lujan.: Baina, badaude zeharkako diskriminazioak, pila bat eta ni ziur nago emakume horiek, honela, galdera konkretuak eginez gero, azkenean onartuko luketela, kasu askotan, ez dakit den-denetan baina batzuetan bai, diskriminatuak daudela. Adibidez, ez dakit, galdetzen bazaie ze aukera dituzten promozio profesionalean beraien lantokian gora egiteko lanpostuarekin, hasiko dira: bai, baina es ke umea zaindu behar dut, bai baina es ke ez daukat denbora ez dakit zer prestakuntza-kurtsilo batetara joateko... baina, ez dakit zer... Hori zeharkako diskriminazio bat da. Emakumeari aukera batzuk moztu egiten zaizkio. Orduan, ez da diskriminazio zuzena, bera ez da zuzenean sentitutako diskriminatua, baina hor bai dago diskriminazio bat. Bueno, horrelako adibideak, aterako dira gehiago, pila bat daude.

Ana Alberdi: Bai, bueno, gertatzen dena da, igual, emakumeak berak ere, bueno, ez dakit noraino, ez? emakumeak, gizarte osoan ez dakit norainoko sentsibilizazioa dagoen benetan diskriminazioa non dagoen eta non ez dagoen ikusteko. Eta hori da lehenengo egin beharko den gauza bat. Gero, bueno, nik uste dut hainbat eta hainbat emakumeri, bueno, ba, kosta zaiela lan mundu horretara joatea eta lanpostu bat irabaztea eta, bueno, gaur egun ematen dioten balorearekin, ba, bueno, ba, diskriminazioa dagoen edo ez ez dute aztertzen. Beraientzat garrantzitsuen da lanpostu hori mantentzea, eta nik uste dut hori, bueno, Gotzonek-eta egindako lanean oso argi agertzen dela, ezta? Nolabait, bueno, ez dute larregi aztertu nahi, eta azkenean, ba, bueno...

Kisti e Lujan.: Horregatik esaten nuen galdetuz gero, eta hau eta hori eta hori. Horrela da eta ez da horrela, orduan konturatu lirateke agian

Gotzon: Nire ustez, eztabaidatu behar dugu zer den diskriminazioa eta zer ez den diskriminazioa, ze paradoxa horretan gertatzen dena da normalean mundu guztia, edo emakumeak batez ere esaten dute: bai, diskriminazioa gure lan-munduan badagoela baina diskriminazioa orokorrean, ezta? Soldata, ez dakit zer, baina gero bakoitzak eta bakoitzari galdetzen badiozu: bueno, eta zure lanpostuan diskriminazioa ikusi al duzu? Sentitu al duzu?. Klaro, es ke mundu guztia, zuk esan duzun adibideetan eta, eurentzat ez da diskriminazioa baizik eta bueno, beste, bueno, barruko sentimendu edo bibentzia bezala, ezta? Eta horretan ez dakit saiatu behar garen hori diskriminazio, barruko diskriminazio hori ba kanporatzea eta, azken batean, horiek baita dira diskriminazioak, zeintzuk dira eta hortik jo, ezta? Ze, hori izan zen, hori izan zen bidea, o sea, hasieran hori, akoso sexuala eta bestea, eta soldata, eta akzesoa, eta ez dakit zer. Zenbat dira, printzipioz inork ez zuen pentsa diskriminazioa zela, azken batean gauza nahiko normala zela, ezta? Eta gaur egun, bueno, denok ikusten dugu nola diskriminazioa den, ezta?

Ana Alberdi: Bueno, diskriminazioa dagoela, nik uste dut edozeinentzat ere nahiko garbi dagoela. Zergatik, bueno, gaur egun emakumeak gizonezkoak baino, eskolan behintzat, erresultado hobeak dituzte, hainbat emakume lan-munduan daude eta, bueno, zerbait gertatzen da, emakume horiek ez dira goi-mailetara iristen. O sea que hori argi dagoen datu bat da. Egia da horretan egon daitezkeela emakumeak, bueno, bere barruan dituen oztopoak eta inguruan dituen oztopoak. Nik uste dut jendeak diskriminazioa zer den edo hitz egiterakoan edo nolabait, begiratzen du bueno, besteak edo inguruak zerbait garbia egiten dion. Ez dakit, tratamendu ezberdin bat eman, edo horrelako zerbait. Ez du kontzeptu horretan ulertzen, bueno, berak dituen hainbat ardura etxeko lanak direla edo hezkuntzatik ekarri dituen bere helburuak direla eta abar, horiek ere diskriminazio-bide bat bihurtzen direla eta bere egoera, ba bueno, guzti horren ondorio bat dela, ez?. Analisi hori egiteko, bueno, ez dute igual ere mediorik edo posibilitaderik, eta bueno, normala da beraiek horrela ikustea, baina, bueno, badakigu azterketak egiten ditugunok, ba bueno, nola dagoen gauza, ezta?

Aurkezlea: Jarraituko dugu puntu honi buruz hizketan. Hori baino lehen, edo aurrera baino lehen, kultur aldaketa baten errealitatea aztertu beharko genuke, hau da, emakumea, etxekoandre peto-peto izatetik bere langile-nortasuna asumitzera eraman duen arteko kultur aldaketa hori: bai denboraren baitan edo beste herrialdeetan emanikoaren konparaketan, zer nola ikusten duzue kultur aldaketa hori? Emakumea, etxekoandre peto-peto izatetik bere langile-nortasuna asumitzera eraman duen arteko aldaketa.

Kisti e Lujan.: Bai, egia da aldaketa dagoela, datuetan ere ikusten da, ikasketa-maila oso adierazle inportantea da, ikasketa-maila gehitzen doan heinean, emakumea ere lan-merkatuan geroz eta gehiago sartzen da. Gero, beste adierazle inportante bat, hemen ez da atera, eta nik uste dut ere, ba, gizartearen aldaketa horren barruan sartzen dena da egoera zibila bera da, ezta? Ikusten badugu egoera zibila emakumezkoetan, ezkongabeak eta ez ezkongabeen arteko jarduerataz, adibidez, oso desberdina da. Ezkongabeena % 60an baldin badago, ez ezkongabeena, ezkonduak eta abar, horiena % 33an edo dago. Orduan, hombre, desberdintasunak badaude. Gazteak direnak, ikasketa-maila altuagoak dauzkatena, sartzen doaz piskanaka-piskanaka, ba, lan-merkatuan, baina, aukera-berdintasun horren, ba, hurbiltze bat dago, ezta? Orain, alderatuz beste herrialdeko gizartearekin-eta, nik uste, oraindik ere nahiko, pata samar gaudela, ez?

Aurkezlea: Azken puntuetako bat, hau da, lanaren balio maskulino hori, baina, denborak aurrera egin duenez, bakar-bakarrik azken galdera bezala, zergatik hierarkian, erantzukizuneko lanposturik gehienak maskulinoak izate hori? Azken galdera bezala.

Ana Alberdi: Maskulinoak, e... balore bezala esan nahi duzu, zergatik...

Aurkezlea: Hierarkia horretan, eh? Lanpostuak gizonezkoak, erantzukizuneko lanpostuak gizonezkoen esku, eh? Batik bat.

Ana Alberdi: Bueno, orain arte aipatu ditugu hainbat gauza, gizonezkoentzat bere helburu bakarra izan dela, helburu nagusia, ez? Lan-mundu hori eta bere indarrak eta inguruko indarrak horretara bideratu dira. Gizonezkoaren lanpostua hobetzeri. Nolabait orain arte, nik uste dut, emakume askok, eta gaur egun oraindik ikusi beharko litzateke zenbat emakume ez diren neurtzen zer diren gizonaren arabera. Nire senarrak halako lanpostu bat du eta bera desagertzen da. Orduan, bueno, hor, hainbat indar, bereak eta familiarenak, baita ere gaztea zenean bere formakuntzara bideratu diren medio guztiak eta abar daude gizonezko lanpostu, goiko, goi-mailatako lanpostuetan dauden gizonezko horien atzean. Nik uste dut gaur egun kuestionatzen ari dela beharbada lanpostu horietan egoteko, bueno, beste harreman batzuk behar direla, lan-ekipoetan eta abar, jendeak dituen, ba, ideiak eta abar ateratzeko eta aprobetxatzeko, ba, beste mota bateko zuzendaritza-estiloak eta behar direla, eta hor pixka bat zabaltzen ari dela, ba, bueno, ba, emakumeak eman dezakeen estilo baten eskaera-edo, bueno, hor dago pixka bat ikusteko, ba, benetan egia den hori, estilo ezberdinak diren, edo emakumeak ere orain arte ba, ezetz, goi-mailetara iristen direnak, ba, estilo maskulinoan funtzionatu beharrean aurkitzen dira, eta, bueno, pixka bat hor zabaltzen da bide bat, ezta? Gero ikusiko dugu ea egia den eta benetan bilatzen gaituzten goi-mailatako lanpostuetatik, ezta?

Kisti e Lujan.: Nik uste dut zergatia hor dagoela, ez? Sentsibilizazio-faltan edo kontzientziazio batean,ba, beti gizona protagonista izan da eremu guztietan, lan-arloko eremu guztietan, orduan, zuzendaria, zein izango da? Gizon bat, hori noski. Orain, zer egin horren aurrean? Nik uste dut, e, ildo berdinetik joan behar dela, ez? Sentsibilizazio-prozesu bat dago hor, bai gizonen aldetik eta bai emakumezkoen aldetik. Bien posturak aldatu egin behar dira. Hortik pixka bat, piskanaka-piskanaka...

Ana Alberdi: Banatzeko borondate pixka bat ere, nahi eta nahi ez, lanpostuak kontatuak dira, eta batzuek dituzten neurrian, ba, besteek gutxitxo izango dituzte, eta hor ikusi beharko litzateke noraino dauden azpitik frenotxoak, ezta?

Aurkezlea: Ba, lagun eta mahaikideok, honaino ekarri gaitu gaur emakumeak eta enplegua izeneko elkarrizketa saio honek.

2. Euskadi Irratia: Salako leihoa.

Xabier Mendiguren

35 ORDUKO LAN ASTEA

Jon : Beste albiste bat ere bada. Mundura begira jartzea komeni da, gainera, gai honetan, ze asko hitz egin da eta asko hitz egin dugu: ba... langabeziari aurre egiteko, lan-munduan zer egin litekeen, 35 orduko lan astea. Ba, behin eta berriro proposatu dute sindikatuek... Eta, tira, eztabaida hor dago, ezta?, Klean dago eztabaida hori, kezka hori ere bai. 35 orduko lan astea buruz, hemendik kanpora, Xabier, zertan dira gauzak?

Xabier M.: Bueno, ba, nik uste dut, azkeneko albistea hor Lionel Jospinek Frantzian eta Prodik Italian eman dutena izan dela, eta... eztabaida gogorra dago. Espainiari dagokionez, ba, ikusten da hemen horrelako aipamen batzuk egiten hasi dira, gauza bigundu beharra; gainean dute eta; esanez, ba, bueno, ba, jubilatutakoan aukera izango dela egun-erdi lan egiteko, eta horrelako gauzak. Baina, badirudi hemengo ugazabak edo patronala ez dagoela oso prest horrelako aldaketa bat berehala egiteko, eh?, eta beti konpetibitatearen edo lehiakortasunaren auzia ateratzen dute mahai gainera. Baina badirudi European, oro har, gauza poliki-poliki badatorrela. Egia da sektore batzuetan hau, jada, lehendik dagoela. Esan nahi dut, prentsaren kasuan, irakaskuntzan, beraz, hor ez da ezer berria. Orain, beste sektore batzuetan, berriz, poliki-poliki ere badaude halako ahalegin batzuk, piskanaka, ba, bideratzeko, zenbait. Altzairuaren sektorean, esaterako, Alemanian, lortu dute, lortuta dute, konbenioen bitartez, eta abar. Orduan, European jarrera desberdinak daude. Orduan, ba, leku batzuetan, jada, hori egia bihurtzen ari da, eta badirudi epe, erdi-epe batera, ba, lortu egingo dela. Beste batzuetan oraindik jarrerak gogorrak daude, ez daude hain presto. Baina ematen du langabeziari benetan irteera bat eman nahi bazaio, ba, nekez bila litekeela beste irtenbiderik eta, nahiz eta patronalak esan, ba, horrek konpetibitateari kalte egingo diola, ba, bilatu beharko dira beste sistema batzuk. Baina hori etorri badatorrela ematen du. Orduan, momentu honetan, batez besteko, European badirudi 39 ordu dela, batez bestekoa; baina, lehen esan dudana bezala, sektore desberdin horiek kontuan hartuta, ba...

M Karmen: 39 ordu esan duzu?

Xabier M.: Bai, batez beste, horrelako zera bat dago. Horrek esan nahi du, jada, igoera bat nabarmentzen dela, hasita dagoela beheraka, sektore horiek, lehen aipatu ditudanak, horiek ez dute jada, kopuru txikiagoak dituzte, eta... Baina... borroka dago, borroka dago interes desberdinak daudelako, eh, eta... Baina, ematen du, oro har, ba, epe baten barruan, beharbada jada 2000. urtetik aurrera, joera hori finkatu egingo dela, piskanaka-piskanaka. Eta ez dago asko gehiago esateko, jada gainerakoa izango lirateke, ba, kopuruak ematen hastea, ikustea, gutxi gorabehera. Bueno, leku batzuetan, ba, ordutegi hau konbenioetan dago eta badakigu horrela dela. Ez dagoena da hain erraz jakite-rik konbenioz kanpo, eta abar, ba, leku bakoitzean eta bestean zer, zenbat ordu pertsonen lan egiten duten. Orduan, pixka bat...

Jon: Batzuetan konbenioz lotuta egongo dira gauzak..., legez ere bai, beharbada.

Xabier M.: Legez, bueno, konbenioan normalean onartzen bada, ba, jada legez hartuta daude. Gero beste kontu bat da gizar-tearen zenbait sektoretan eta zenbait langileren artean, ba, zer ordutegi benetan lan egiten den. Esan nahi dut... konbenioz aparte ba hainbat pertsona daude lanean eta hor kopuru handiak ari dira... Gero, ikusten dena ere da, eta esaten dutena da, ba, badirudi leku batzuetan egun-erdi lan egitearen aukera hori gero eta gehiago bultzatzen ari direla, eta hor badira herrialde batzuk Iparraldean eta..., ba, bueno, gero eta indar handiagoarekin hori ari dela. Badirudi emakume askori-eta, oso atsegin, edo, behintzat, oso ondo datorkiola hori. Eta nik ez dut uste bakarrik emakume kontua denik, ze pertsona asko egon liteke, ba, bere planteamentuz eta filosofiaz agian ez zaiona interesatzen hainbeste lan egitea; nahiago du, agian, gutxiago lan egin eta beste bizi-mota bat egin, eta, seguraski, aukerak emango lituzke, ba, bizitza beste era batera antolatzeko, eh?

Ikastunitate honen helburu nagusia
ikaslea gai ezagun bati buruzko iritzi-artikulua idazten
trebatzea da, argudiozko testuaren egiturari jarraiki eta iritzia indartzen
duten arrazoiak adieraziz.

HABE